

Náhrada škody

Pojem škody má ve výroku o vině a ve výroku o náhradě škody odlišný význam. V případě výroku o vině je škoda znakem skutkové podstaty trestného činu, u výroku o náhradě škody je podkladem k nároku poškozeného na náhradu újmy způsobené trestnou činností. Výše způsobené škody, kterou obsahuje výrok o vině, bez dalšího nepředurčuje, jak vysokou povinnost k náhradě škody trestní soud obviněnému uloží.

Výrok o náhradě škody je oddělitelným výrokem. Odvolací trestní soud jej může samostatně přezkoumat a případně jej zrušit, i když výrok o vině nabyt právní moc (částečná právní moc). Pokud odvolací trestní soud zamítne odvolání poškozeného jen proto, že výrok o vině obsahující výši škody je již v právní moci, odepírá poškozenému právo na přístup k soudu (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod).

(Nález Ústavního soudu České republiky sp.zn. IV.ÚS 1209/25 ze dne 22.10.2025)

Ústavní soud rozhodl o ústavní stížnosti stěžovatelky T. D., zastoupené JUDr. Ing. N.B., advokátkou, sídlem P., proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 16. ledna 2025 č. j. 11 To 6/2025-346 a proti výroku o náhradě škody v rozsudku Okresního soudu Praha-západ ze dne 4. prosince 2024 č. j. 9 T 98/2024-312, za účasti Krajského soudu v Praze a Okresního soudu Praha-západ, jako účastníků řízení, a Krajského státního zastupitelství v Praze a Okresního státního zastupitelství Praha-západ, jako vedlejších účastníků řízení, tak, že usnesením Krajského soudu v Praze ze dne 16. ledna 2025 č. j. 11 To 6/2025-346 bylo porušeno základní právo stěžovatelky na přístup k soudu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 16. ledna 2025 č. j. 11 To 6/2025-346 se ruší. Ve zbývajících částech se ústavní stížnost odmítá.

Z odůvodnění:

I. Podstata věci

1. Ústavní soud řeší, zda odvolací trestní soud upřel poškozené v trestním řízení právo na přístup k soudu, pokud její odvolání proti výroku o náhradě škody zamítl pro nedostatek aktivní legitimace (§ 253 odst. 1 trestního řádu). Ústavní soud rozebral pojem škody ve významu trestněprávním a ve významu soukromoprávním. Obojí nelze směřovat, ve výroku o vině a ve výroku o náhradě škody se pojem škody chápe svébytně. Stěžovatelka byla oprávněnou osobou, mohla se odvolat proti výroku o náhradě škody (třebaže výrok o vině škodu pro účely trestního práva zafixoval), a proto odvolací soud musel o odvolání rozhodnout věcně.

II. Popis věci a její procesní vývoj

2. Stěžovatelka byla jednou z mnoha poškozených v kauze sériových krádeží. Odsouzený je recidivista, který se v zimních měsících roku 2024 opakovaně vloupával do různě uzavřených prostor (rodinné domy, garáže, prodejny), poškodil dveře a jiné jistící překážky a tam odcizil různé věci. Stěžovatelce odcizil dvě jízdní kola včetně zámku, navíc jí ještě poškodil dveře do kolárny, čímž se dopustil dvou trestných činů: krádeže [§ 205 odst. 1 písm. a) a b), odst. 2 a odst. 3 trestního zákoníku] a poškození cizí věci (§ 228 odst. 1 trestního zákoníku), to v podobě pokračujících trestných činů (§ 116 trestního zákoníku).

3. O dílčím útoku na majetek stěžovatelky (společně s jiným dílčím útokem) se původně vedlo trestní řízení odděleně. To vyústilo v podání návrhu na potrestání podle § 179c odst. 2 písm. a) trestního řádu (2. 12. 2024). Záhy poté (4. 12. 2024) se trestní řízení (pod sp. zn. 19 T 8/2024) spojilo s jiným řízením (pod sp. zn. 9 T 98/2024). V tentýž den Okresní soud Praha-západ vydal odsuzující rozsudek, ovšem jen s odůvodněním výroku o náhradě škody. Odsouzený i státní zástupkyně se vzdali práva na odvolání a netrvali na odůvodnění výroku o vině a trestu. Současně si odsouzený nepřál, aby jiné oprávněné osoby podaly v jeho prospěch odvolání (§ 129 odst. 2 trestního řádu).

4. Stěžovatelka požadovala na náhradě škody 87 880 Kč, okresní soud však uložil obviněnému, aby jí zaplatil jen 35 500 Kč. Vyšel přitom z výroku o vině. Ve zbytku stěžovatelku odkázal na civilní řízení (§ 229 odst. 2 trestního řádu). Stěžovatelka se proto odvolala, Krajský soud v Praze se však jejím odvoláním věcně nezabýval. Byť stěžovatelka napadla výrok o náhradě škody, ve skutečnosti podle krajského soudu napadla výrok o vině (kde byla uvedena pachatelem stěžovatelce způsobená škoda). K tomu ale stěžovatelce chybí aktivní legitimace, není osobou oprávněnou k podání odvolání proti výroku o vině. Jiné rozhodnutí o adhezním nároku by se dostalo do rozporu s již pravomocným výrokem o vině, ve kterém má výrok o náhradě škody svůj podklad. Výrok o náhradě škody navazuje na výrok o vině. Krajský soud proto odvolání napadeným usnesením zamítl jako podané osobou neoprávněnou (§ 253 odst. 1 trestního řádu).

III. Argumentace stěžovatelky

5. V ústavní stížnosti stěžovatelka vznáší dva důvody neústavnosti. První se týká otázky aktivní legitimace, stěžovatelka trvá na tom, že se mohla odvolat. Její argumentace nesměřovala proti výroku o vině. Stěžovatelka argumentovala, že okresním soudem použité odborné vyjádření o výši škody je nepoužitelné, proto předložila vlastní. Smyslem a účelem adhezního řízení je, aby se nároky soukromoprávní povahy mohly rychle a účinně uspokojit již v řízení trestním. Pokud krajský soud argumentoval, že výše škody má již odraz ve výroku o vině, fakticky jí upřel právo na přístup k (odvolacímu) soudu. Takový výklad procesních podmínek je formalistický a nectí práva poškozených.

6. Dále trestní soudy porušily celou řadu jiných procesních práv stěžovatelky (znemožnily jí doplnit dokazování k hodnotě odcizených kol, nevyrozuměly ji o konání hlavního líčení, odepřely jí právo se k věci vyjádřit, opomenuly navržený důkaz). Stěžovatelka nemohla účinně prosazovat svůj majetkový nárok. Trestní soudy vycházely při určení hodnoty kol z odborného vyjádření, které trpí mnoha nedostatky (nečitelný podpis, původce vyjádření neexistuje, strohost a nelogičnost vyčíslení bez bližších úvah). Takový důkaz je nepoužitelný.

IV. Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

7. Ústavní stížnost byla podána včas oprávněnou stěžovatelkou. Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatelka je řádně zastoupena (§ 29 až § 31 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu). Vyčerpala též všechny zákonné procesní prostředky k ochraně svých práv (§ 75 odst. 1 téhož zákona). Ústavní stížnost je přípustná, vyjma té části, která napadá výrok rozsudku okresního soudu (viz bod 40 níže).

V. Shrnutí řízení před Ústavním soudem

8. Ústavní soud si vyžádal soudní spis (§ 42 odst. 3 zákona o Ústavním soudu). Dále si vyžádal vyjádření k ústavní stížnosti.

9. Krajský soud uvádí, že ústavní stížnost je nedůvodná. Postup krajského soudu se opírá o § 253 odst. 1 trestního řádu. Nemohl se zabývat námitkami stěžovatelky. Stěžovatelka jen opakuje svoji

argumentaci. Krajský soud neporušil žádná její základní práva.

10. Okresní soud úvodem zdůraznil, že nynější přípravné řízení probíhalo ve zkrácené podobě, v tzv. zkráceném přípravném řízení. Proto stěžovatelku nevyrozuměl o konání hlavního líčení. Šlo o případ pokračování v trestném činu, stěžovatelčina věc se dostala k okresnímu soudu později, konkrétně na začátku prosince 2024, kdy byl odsouzený předveden před soud jako zadržený a současně byl proti němu podán v pořadí druhý návrh na potrestání. Tentýž den (4. 12. 2024) soud vyslechl obviněného, spojil obě trestní řízení, rozhodl o jeho vině a o jeho vazbě. Pokud by okresní soud lpěl na vyrozumění stěžovatelky, věc by se protáhla nejméně o tři týdny. To je nehospodárné. Ba co víc, odsouzený by musel být stíhán vazebně. Okresní soud neopomněl stěžovatelčin adhezní nárok. Výsledek dokazování ukázal, že výše škody byla jen 35 500 Kč (oproti 87 880 Kč, které žádala stěžovatelka). A právě tuto výši způsobené škody okresní soud kladl odsouzenému za vinu. I kdyby stěžovatelka podložila svůj nárok průkaznými důkazy, výsledek trestního řízení by to nezměnilo. Výrok o náhradě škody zůstane stejný. Pravidlo in dubio pro reo (v pochybnostech ve prospěch) velí, aby trestní soudy přihlídkly k nižší výši škody, tj. k odbornému vyjádření, které mluvilo ve prospěch obviněného. Okresní soud přiznal stěžovatelce nárok v celém rozsahu, v jakém jej zjistil. Stěžovatelce nic nebránilo, aby se se zbývajícím částkou obrátila na civilní soudy. Ostatně to je přece smysl a účel civilního řízení - řešit majetkové nároky jednotlivců. Naopak hlavním účelem trestním řízením je účinně řešit otázku viny a trestu. Pokud okresní soud odkázal stěžovatelku na civilní řízení, nijak ji neznevýhodnil.

11. Krajské státní zastupitelství v Praze uvedlo, že se nemůže vyjádřit k postupu trestních soudů. Podle něj trestní soudy nepochybily. Krajský soud musel vycházet z výše škody, kterou okresní soud vtělil do výroku o vině. Protože tento výrok již nabyl právní moci, jiný postup nebyl možný. Ústavní stížnost je proto nedůvodná.

12. Okresní státní zastupitelství Praha-západ zdůraznilo, že hlavní líčení v této věci se konalo bezprostředně po výslechu zadrženého obviněného a přípravné řízení bylo zkrácené (§ 179e a § 314b odst. 2 trestního řádu). Žádný právní předpis nestanoví, jak má odborné vyjádření vypadat. Praxe nevyžaduje, aby tato vyjádření obsahovala popis metody, použitých prostředků aj.

13. Vyjádření Ústavní soud zaslal na vědomí stěžovatelce, která repliku nepodala.

14. Odsouzený se nevyjádřil. Má se tedy za to, že se vedlejšího účastenství vzdal (§ 28 odst. 2 a § 63 zákona o Ústavním soudu, § 101 odst. 4 občanského soudního řádu).

15. Ve věci není nutné nařizovat ústní jednání, neboť od něho nelze očekávat další objasnění věci (§ 44 zákona o Ústavním soudu).

VI. Posouzení ústavní stížnosti

16. Ústavní soud se nejprve obecně věnuje odvolání poškozených v trestním řízení (část VI. A.). Na základě těchto obecných východisek Ústavní soud osvětlí, proč krajský soud porušil stěžovatelčino právo na přístup k odvolacímu soudu, pokud její odvolání zamítl jako odvolání podané osobou neoprávněnou (část VI. B.).

VI. A. K odvolacímu právu poškozených v trestním řízení

17. V trestních věcech ústavní pořádek zaručuje právo na odvolání výslovně obviněným (čl. 2 Protokolu č. 7 k Úmluvě). To ale neznamená, že odvolání poškozených zůstává mimo ústavní ochranu. Pokud podústavní právo těmto osobám umožňuje podat odvolání proti trestnímu

rozhodnutí, podléhá rozhodovací činnost odvolacích trestních soudů ústavním požadavkům. Požadavky čl. 36 odst. 1 Listiny a čl. 6 odst. 1 Úmluvy, resp. jeho civilní větev, se s určitými výjimkami uplatní též na odvolání poškozených (srov. takto např. rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 12. 2. 2004 Perez proti Francii, č. 47287/99, § 65 až § 71).

18. Zda poškozený splnil všechny zákonné podmínky, aby se odvolací soudy věcně zabývaly jeho odvoláním (včetně přípustnosti), musí posoudit trestní soudy. Nesmí tak ale činit přehnaně přísně. Procesní pravidla nelze vykládat ani prosazovat způsobem, který je přepjatě formalistický, nerozumný či jinak nepřiměřený. Trestní soudy musí pamatovat na právo poškozeného na přístup k soudu, musí se vyhnout takovému výkladu, který by mu toto právo upřel.

19. Trestní soudy nerozhodují jen o vině a trestu, ale též o nároku na náhradu škody, nemajetkové újmy či bezdůvodného obohacení (adhezní nárok), tj. o otázce, která má původ v soukromém právu. Důvod je nasnadě: rychlá a efektivní ochrana práva poškozených na náhradu újmy způsobené trestnou činností (blíže např. nález ze dne 15. 1. 2025 sp. zn. IV. ÚS 1551/23, Postup soudů při opakovaném rozhodování o nároku poškozeného na náhradu nemajetkové újmy, body 17 a 18).

20. Rozsudkem soudu prvního stupně trestní řízení nemusí skončit, podá-li oprávněná osoba odvolání (§ 245 odst. 1 trestního řádu). Trestní řád upravuje poměrně široce, kdo všechno se může proti trestnímu rozsudku soudu prvního stupně odvolat (§ 246 a § 247 trestního řádu). Výslovně toto právo trestní řád přiznává též poškozenému, který řádně a včas uplatnil adhezní nárok [§ 246 odst. 1 písm. d) trestního řádu, v judikatuře srov. usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 22. 8. 2002 sp. zn. 4 To 548/2002, č. [32/2003](#) Sb. rozh. tr.].

21. Rozsah odvolacího práva není u všech oprávněných osob stejný. Zatímco státní zástupce může napadnout všechny výroky, poškozený může napadnout jen výrok o náhradě škody. Rozsah přezkumné činnosti odvolacího soudu tak mj. závisí na tom, kdo z oprávněných osob se odvolal.

22. Odvolací soud smí v zásadě přezkoumat jen ty oddělitelné výroky, které byly napadeny. Jde o takové výroky, které odvolací soud může samostatně, nezávisle na ostatních, přezkoumat a případně zrušit (§ 254 odst. 1 věta první a § 258 odst. 2 trestního řádu). Typickým příkladem je i výrok o náhradě škody. Až na výjimky odvolací soud přezkoumává napadené výroky jen na základě vad, které oprávněná osoba v odvolání vytkla (§ 254 odst. 1 věta druhá trestního řádu). Byla-li odvoláním napadena část rozsudku týkající se jen některé z více osob, o nichž bylo rozhodnuto týměž rozsudkem, přezkoumá odvolací soud uvedeným způsobem jen tu část rozsudku a předcházejícího řízení, která se týká této osoby (§ 254 odst. 4 trestního řádu). Trestní řád samozřejmě obsahuje celou řadu výjimek, např. zásadu beneficium cohaesionis (§ 261 trestního řádu), pro nynější věc však nemají tyto výjimky význam.

23. Shrnuto, odvolací soud si před posouzením odvolání musí nejprve vyjasnit tři klíčové otázky: která oprávněná osoba se odvolala, jaké výroky napadla a jaké vady vytyká. Odpovědi na tyto otázky tak vymezují přezkumné pole, ze kterého - až na výjimky - odvolací soud nesmí vykročit.

24. Vše řečené se přirozeně promítá do právní moci rozsudku. Není vyloučeno, aby jen určitá část rozsudku, určitý jeho výrok samostatně, nezávisle na jiných, nabyl právní moci, třebaže některá z oprávněných osob podala odvolání. Takový výrok pak odvolací soud nesmí přezkoumat (tzv. částečná právní moc; blíže srov. Fenyk, J. - Císařová, D. - Gřivna, T. a kol. Trestní právo procesní. 7. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 457 až 458). Trestní řád sám uvádí typický příklad částečné právní moci: pokud se odvolá jen poškozený, nabývají všechny výroky, vyjma výroku o náhradě škody, právní moci (§ 139 odst. 2 trestního řádu).

25. Výrok o náhradě škody je tedy oddělitelně přezkoumatelným a zrušitelným výrokem, což je

obzvláště důležité při rozhodování o majetkové trestné činnosti. Škoda se typicky uvede ve výroku o vině, zpravidla v jeho skutkové větě. Na první pohled se tak může zdát, že výrok o náhradě škody ve výši přiznané škody se vždy bez dalšího odvíjí od výroku o vině. To je nicméně mylný závěr. V obou výroci trestního rozsudku má pojem škody odlišný význam. V případě výroku o vině je škoda znakem skutkové podstaty trestného činu, u výroku o náhradě škody je podkladem k nároku poškozeného na náhradu újmy způsobené trestnou činností, tj. základem soukromoprávního nároku. Pojítkem mezi oběma výroky je protiprávní čin naplňující znaky trestného činu, který zapříčinil její vznik a za který byl obviněný odsouzen. Výrok o vině a výrok o náhradě škody nemusí být vždy stejný. Může nastat situace, kdy zjištěná výše způsobené škody ve skutkové větě se neshoduje s přiznanou výší náhrady škody; přiznaný nárok může být vyšší, ale i nižší (takto důrazně Púry, F. - Richter, M. Problematické aspekty rozhodování o náhradě škody v tzv. adhezním řízení. *Acta Universitatis Carolinae Iuridica*, č. 3/2023, s. 60 až 61).

26. Přesto omezení (pravomocným) výrokem o vině existuje. Trestní soud nesmí v adhezním výroku dospět např. k závěru, že obviněný odcizil více věcí, než je uvedeno ve výroku o vině, že spáchal více dílčích útoků či že spáchal trestný čin, byť jej trestní soud zprostil z obžaloby apod. Pokud je však v odvolání zpochybněna výše škody způsobené jednáním, které je popsáno ve výroku o vině, odvolací soud se musí touto argumentací (a případně důkazy na podporu tohoto tvrzení navrženými) zabývat, byť jen pro účely výroku o náhradě škody (a aniž to má dopad na pravomocný výrok o vině). Vše vyřčené odpovídá ústavnímu požadavku, aby se adhezní nároky poškozených "uspokojily" již v trestním řízení, tj. rychle a efektivně. Proto trestní soudy nemají poškozené zbytečně odkazovat na civilní řízení (nálezy IV. ÚS 1551/23, bod 21). Tento požadavek platí nejen pro trestní soudy rozhodující v prvním stupni, nýbrž také pro soudy odvolací. Pokud se tedy poškozený po právu odvolá, musí odvolací soud o jeho adhezním nároku rozhodnout.

27. Je třeba zdůraznit samozřejmé: poškozený se nemůže odvolat proti výroku o vině. Takové odvolání musí odvolací soud zamítnout, neboť jej podala osoba neoprávněná (§ 253 odst. 1 trestního řádu). Trestní soudy se však musí pečlivě zabývat obsahem odvolání, a to v zájmu zachování základních práv poškozených. Pokud argumentace zjevně směřuje proti výroku o náhradě škody, odvolací soud se odvoláním musí věcně zabývat. To platí i tehdy, pokud část argumentace směřuje proti výroku o vině. V takovém případě odvolací soud věnuje pozornost jen té části odvolání, která směřuje proti rozhodnutí soudu ve věci náhrady škody (takto již nálezy ze dne 28. 3. 2023 sp. zn. III. ÚS 3272/22, Povinnost trestního soudu rozhodnout o odvolání poškozeného směřujícího proti výroku o náhradě škody, body 15, 18 a 19 včetně tam uvedené judikatury a odborné literatury).

28. Podpůrně lze též argumentovat nálezovou judikaturou k § 135 odst. 1 občanského soudního řádu. Ta uvádí, že rozsah vázanosti odsuzujícím rozsudkem se odvíjí od toho, do jaké míry jsou znaky skutkové podstaty trestného činu zároveň okolnostmi významnými pro rozhodnutí v navazujícím civilním řízení. Výrokem o vině tak může být závazně vyřešeno, zda se škůdce (pachatel) dopustil protiprávního jednání, zda tak činil zaviněně či zda tímto jednáním způsobil vznik škody [nálezy ze dne 8. 3. 2012 sp. zn. I. ÚS 1424/09 (N 49/64 SbNU 607), Vázanost civilního soudu rozhodnutím o spáchání trestného činu, bod 21].

29. Jak uvádí letitá civilní judikatura, výrokem o vině je adhezní nárok zjištěn co do základu, ne nutně však do jeho konečné výše (srov. již rozhodnutí čsl. Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 1954 sp. zn. Cz 491/53, č. [47/1954](#) Sb. rozh. civ.; dále srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 3. 2017 sp. zn. 23 Cdo 4142/2016, *Locaboat Plaisance*: "Z výroku o vině je však nutno vycházet jako z celku a brát v úvahu jeho právní i skutkovou část s tím, že řeší naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu konkrétním jednáním pachatele. [...] Rozsah vázanosti rozhodnutím o tom, že byl spáchán trestný čin a kdo jej spáchal, je tedy dán tím, do jaké míry jsou znaky skutkové podstaty trestného činu zároveň významnými okolnostmi pro rozhodnutí o uplatněném nároku. Soud však není vázán v otázce rozsahu a výše škody, neboť rozhodnutí vydané v trestním řízení posuzuje škodu pouze z

hlediska pojmových znaků trestného činu, nikoliv z hlediska občanskoprávní odpovědnosti za škodu.").

VI. B. Krajský soud porušil právo poškozené na přístup k odvolacímu soudu

30. Ústavní soud v obsahu odvolání včetně jeho doplnění nenašel nic, co by vzbuzovalo pochybnosti. Nic, co by krajskému soudu bránilo věcně rozhodnout.

31. Jak vyžaduje § 249 odst. 1 trestního řádu, stěžovatelka upřesnila, jaký výrok rozsudku okresního soudu napadá. Stěžovatelka jmenovitě uvedla, že podává v neprospěch obviněného odvolání proti rozsudku okresního soudu "a to do výroku, jímž bylo rozhodnuto, že [odsouzený] je povinen uhradit [stěžovatelce] škodu ve výši 35 500,- Kč, přičemž se zbytkem nároku [stěžovatelka] byla odkázána na řízení ve věcech občanskoprávních". Dále identifikovala vady výroku o náhradě škody, namítala jeho nesprávnost (okresní soud přiznal méně, než měl) a upozornila na procesní nedostatky předcházejícího řízení, například nevyrozumění o konání hlavního líčení a zbavení možnosti se k věci vyjádřit. A konečně, přednesla argumenty proti odbornému vyjádření, ze kterého okresní soud vyšel při stanovení výše náhrady škody, což podpořila jiným odborným vyjádřením. Shrnutí této argumentace neopouští žádné pochyby, že odvolání směřovalo výlučně proti výroku o náhradě škody. Navíc stěžovatelka ani slovem nekritizovala výrok o vině (obdobně v bodě 27 cit. nález III. ÚS 3272/22, bod 18).

32. Přesto krajský soud uzavřel, že se stěžovatelka nemohla odvolat. Své rozhodnutí založil na jediném argumentu - právní moci výroku o vině. Krajský soud argumentoval, že jiné rozhodnutí o nároku stěžovatelky na náhradu škody by se dostalo do rozporu s již pravomocným výrokem o vině, neboť výroky o náhradě škody v něm mají svůj podklad.

33. Taková argumentace však neobstojí. Krajský soud v první řadě opomíjí, že výrok o náhradě škody je oddělitelným výrokem. Může jej samostatně přezkoumat, a pokud shledá vady, může jej zrušit (viz bod 22 shora). Částečná právní moc (zde výroku o vině), soudu nebrání, aby samostatně přezkoumal správnost výroku o náhradě škody a jemu předcházející řízení (viz bod 24 shora).

34. Krajský soud má v obecné rovině pravdu, že výrok o náhradě škody je spjat s výrokem o vině, ovšem ne v té míře, jak naznačuje. Podmínkou pro uložení povinnosti nahradit škodu je odsouzení obviněného, tedy pokud jej trestní soud uzná vinným. Právě v tom se promítá ona spjatost mezi výrokem o vině, na straně jedné, a výrokem o náhradě škody, na straně druhé. Škoda musí být způsobena v příčinné souvislosti se skutkem, který je trestným činem, za nějž byl obviněný odsouzen. Aby se poškozený mohl úspěšně domáhat náhrady škody, její vznik musí mít původ v (majetkové) trestné činnosti obviněného a ten musí být za tuto činnost uznán vinným (viz body 25 a 26 shora). Tato provázanost ale nezachází tak daleko, aby zjištěná výše škody ve výroku o vině předurčovala výši škody uložené, resp. přiznané ve výroku o náhradě škody. Není tomu tak ani v případě navazujícího civilního řízení, ani zde civilní soud není vázán v otázce rozsahu a výše škody (bod 28 shora).

35. Byť oba výroky pojí škoda způsobená trestným činem, její výklad a použití se u každého výroku řídí zcela odlišnými právními předpisy a principy. Škoda jako znak skutkové podstaty trestného činu se posuzuje podle trestního práva. Škoda jako předpoklad pro přiznání náhrady majetkové újmy se naopak posuzuje podle občanského práva hmotného. V trestním řízení má tedy tento pojem dvojkolejnou povahu. V tom se ostatně odráží podstata adhezního řízení - trestní (adhezní) řízení nahrazuje civilní řízení. Rozhoduje se o tomtéž soukromoprávním nároku podle týchž soukromoprávních pravidel, jako by šlo o civilní spor. Pokud trestní soud v prvním stupni pochybí při rozhodování o náhradě škody (např. přizná nižší částku), a poškozený se proti tomu odvolá, je povinností odvolacího soudu takové pochybení napravit. Jen tak dostojí ústavnímu požadavku na

rychlou a účinnou ochranu poškozených (srov. Púry, Richter, dílo cit. v bodě 25 shora, s. 60 až 61, nebo Křístek, L. Rozdílné pojetí škody v civilním a trestním řízení. Bulletin advokacie, č. 1-2/2023, s. 30; v judikatuře nedávno nález ze dne 11. 6. 2025 sp. zn. III. ÚS 1473/24, Nárok rodiče na náhradu nemajetkové újmy způsobené úmrtím dítěte, bod 16).

36. Neobstojí ani argument okresního soudu, který přednesl ve vyjádření (bod 10 shora). Pravidlo in dubio pro reo má své místo při rozhodování o vině. Má význam tam, kde se rozhoduje o tom, zda obviněný je trestně odpovědný. Nyní však jde o odpovědnost civilní, byť mající kořeny v trestné činnosti (za kterou byl pachatel pravomocně odsouzen) a řešená v trestním řízení.

37. Krajský soud proto měl o odvolání věcně rozhodnout. Směšování trestněprávního a soukromoprávního pojetí škody zapříčinilo, že krajský soud nesprávně upnul svoji pozornost na výrok o vině, přesněji na jeho skutkovou větu a tam zjištěnou výši škody. Jen proto krajský soud dovodil, že výše náhrady škody se bez dalšího odvíjí od výroku o vině. Takový závěr ovšem fakticky zavřel stěžovatelce dveře k odvolacímu soudu. Krajský soud tedy porušil stěžovatelčino právo na přístup k soudu (čl. 36 odst. 1 Listiny).

VII. Závěr

38. Může-li oprávněná osoba v trestním řízení napadnout jen některý výrok, zbývající výroky mohou nezávisle na něm nabýt právní moci (částečná právní moc). Odvolací soud díky tomu může samostatně přezkoumat a zrušit oddělitelný výrok, jako právě výrok o náhradě škody. Tomu nebrání ani skutečnost, že výrok o vině ve skutkové větě obsahuje zmínku o způsobené škodě. Pojem škody má v trestním řízení dva významy: ve výroku o vině má význam pro trestní odpovědnost, kdežto ve výroku o náhradě škody pro přiznání soukromoprávní kompenzace.

39. Krajskému soudu tedy nic nebránilo, aby se věcně zabýval stěžovatelčíným odvoláním, které jednoznačně směřovalo proti výroku o náhradě škody. Krajský soud jej však zamítl, neboť vyšel z mylné teze, že škoda ve výroku o vině a ve výroku o náhradě škody je jedno a totéž. Tím porušil právo stěžovatelky na přístup k soudu (čl. 36 odst. 1 Listiny a čl. 6 odst. 1 Úmluvy). Ústavní soud proto ústavní stížnosti proti rozhodnutí krajského soudu vyhověl a napadené usnesení krajského soudu zrušil [§ 82 odst. 2 písm. a) a § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu].

40. Naopak ústavní stížnost proti výroku o náhradě škody v rozsudku okresního soudu Ústavní soud jako nepřipustnou odmítl, neboť v návaznosti na zrušení usnesení krajského soudu a s ohledem na zásadu minimalizace zásahů do rozhodovací činnosti obecných soudů mu již dále nepřísluší přezkoumávat napadená rozhodnutí okresního soudu. Tento přezkum bude nyní na krajském soudu, který o odvolání znovu rozhodne. Ústavní stížnost proti rozsudku okresního soudu je tak předčasná [§ 43 odst. 1 písm. e) ve spojení s § 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu; shodně např. nález ze dne 4. 9. 2024 sp. zn. IV. ÚS 1627/24, Bartízalová, body 18 a 27].

Další články:

- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Stížnost proti usnesení o zahájení trestního stíhání](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výkon trestu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)

- [Trestní odpovědnost](#)
- [Předávací vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)